

РОЗДІЛ III. РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

УДК 327.7:355.4.01

Леся Дорош,

кандидат політичних наук, професор, доцент кафедри політології та міжнародних відносин,

Національний університет «Львівська політехніка»,

lesia.o.dorosh@lpnu.ua

ORCID ID: 0000-0001-8558-8525

DOI 10.29038/2524-2679-2024-01-142-154

**ПРОЄКТИ PESCO: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
У СВІТЛІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ФАЗИ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Проаналізовано, як 2022 р. повномасштабна російська військова агресія проти України, яка стала екзогенною загрозою для ЄС, інтенсифікувала потребу в безпековій інтеграції та співпраці його держав-членів, включаючи зміцнення PESCO та взаємодію й координацію дій ЄС із НАТО. Виокремлено такі аспекти трансформації безпекових пріоритетів PESCO із врахуванням екзогенного впливу на неї повномасштабної стадії російсько-української війни, як *організаційний, фінансовий, функціональний*. З організаційного погляду відзначено, що Данія приєдналася до Європейського оборонного агентства (EDA) та PESCO, Мальта розглядає можливість приєднання до цієї ініціативи. Із фінансового погляду найпомітнішою реакцією на війну в Україні є переоцінка країнами ЄС своїх оборонних можливостей, зростання їхніх інвестицій у модернізацію військ, відображену в зобов'язанні держав збільшити їхні видатки на оборону для зміцнення збройних сил, придбання новітньої зброї та посилення можливостей участі в кібер- і гібридній війні для протидії потенційним супротивникам. Наголошено, що збільшення оборонних бюджетів держав-членів ЄС має поєднуватися зі зростаючою співпрацею для набуття та(або) розвитку нових безпекових й оборонних спроможностей і подолання неузгодженостей та фрагментації інтересів під час прийняття рішень, ураховуючи їх середньо- й довгостроковий вплив на оборонний ландшафт ЄС. Із функціонального погляду з'ясовано проєктний вимір PESCO. Наголошено, що 23 травня 2023 р. затверджено п'яту хвилю проєктів: 11 із них схвалено, 3 – закрито, у результаті чого 68 проєктів

реалізуються. Виокремлено виклики на шляху реалізації проєктів у рамках PESCO, як-от: лідерська й галузева орієнтація певних держав-членів на окремі проєкти, неузгодженість оборонних бюджетів окремих держав-членів та фрагментація під час їх формування, започаткування ними схожих проєктів поза PESCO, повільність реалізації проєктів тощо. Відзначено, що у світлі повномасштабного вторгнення Росії до України, проєкти PESCO набувають оперативного виміру, що підтверджується запуском нових проєктів та успішним розвитком кількох наявних. Отже, PESCO цінна у випадку воєнної кризи, оскільки покращує швидкість спільного реагування членів ЄС на неї.

Ключові слова: PESCO, Європейський Союз, глобальна стратегія безпеки, російсько-українська війна, безпека.

Lesia Dorosh,

Lviv Polytechnic National University,
ORCID ID: 0000-0001-8558-8525

PESCO PROJECTS: FEATURES OF IMPLEMENTATION IN THE LIGHT OF THE FULL-SCALE PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

It is analyzed how the full-scale Russian military aggression against Ukraine in 2022, which became an exogenous threat to the EU, intensified the need for security integration and cooperation of its Member States, including the strengthening of PESCO and the interaction and coordination of the EU actions with NATO. The following aspects of the transformation of PESCO's security priorities, taking into account the exogenous impact of the full-scale stage of the Russian-Ukrainian war on it, have been highlighted: organizational, financial and functional. From an organizational point of view, it has been noted that Denmark joined the European Defense Agency (EDA) and PESCO; Malta is considering joining this initiative. From a financial point of view the most visible reaction to the war in Ukraine is the EU Member States' reassessment of their defence capabilities, the growth of their investments in military modernization, reflected in the obligation of States to increase their defence expenditures to strengthen the armed forces, purchase the newest weapons and increase the opportunities to participate in cyber and hybrid warfare to counter potential adversaries. It is emphasized that the increase in the defense budgets of the EU Member States should be combined with growing cooperation for the acquisition and/or development of new security and defense capabilities and overcoming inconsistencies and fragmentation of interests in decision-making taking into account their medium and long-term impact on the EU defense landscape. From a functional point of view, the project dimension of PESCO has been clarified. It was emphasized

that the fifth wave of projects was approved on May 23, 2023: 11 of them were approved, 3 were closed, 68 projects are being implemented. Challenges on the way to the implementation of projects within PESCO are singled out: leadership and sectoral orientation of certain Member States on individual projects, inconsistency of defence budgets of Member States and fragmentation during their formation, initiation of similar projects by them outside PESCO, slowness of project implementation, etc. It was noted that in light of Russia's full-scale invasion of Ukraine, PESCO projects are acquiring an operational dimension, which is confirmed by the launch of new projects and the successful development of several existing ones. Therefore, PESCO is valuable in the event of the military crisis, as it improves the speed of joint response of the EU to it.

Key words: PESCO, European Union, Global Security Strategy, Russian-Ukrainian war; security.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Ключові виклики для міжнародної системи, у т. ч. безпекового характеру (здебільшого після 2014 р., коли російська федерація здійснила акти військової агресії проти України та окупації частини її території), зумовили те, що Європейський Союз (ЄС) адаптував власні стратегічні пріоритети до цих геополітичних змін. Ідеться про формування зовнішньої політики та політики безпеки й оборони Європейського Союзу. ЄС виробив надійну та узгоджену Спільну зовнішню політику й політику безпеки, яка підкріплена Глобальною стратегією Європейського Союзу 2016 р. У згаданій Глобальній стратегії ЄС передбачалася можливість посилення співпраці між його державами-членами, яка може призвести до більш структурованої форми їх співпраці. На цій основі започатковано такі ініціативи, як Європейський оборонний фонд (the European Defence Fund, EDF), Координований щорічний огляд оборони (the Coordinated Annual Review on Defence, CARD) і Постійна структурована співпраця (the Permanent Structured Cooperation, PESCO), спрямовані на узгодження національного оборонного планування членів ЄС, сприяння їх співпраці та зміцнення європейської оборони.

Повномасштабна російська військова агресія проти України 2022 р. стала екзогенною загрозою для ЄС, а отже, інтенсифікувала потребу в безпековій інтеграції та співпраці його держав-членів, які прагнули посилити власну оборону, зміцнюючи PESCO і їх взаємодію й координацію дій ЄС із НАТО. Безперечно, жодна держава ЄС та(чи) НАТО не зазнала нападу росії, але Україна – партнер обох інституцій, до того ж межує з чотирма членами ЄС/НАТО – зазнала повномасштабного

вторгнення з боку росії, і це де-факто кидає виклик європейській стабільності, а також європейському режиму безпеки та оборони. Сьогодні цей виклик стимулює тіснішу інтеграцію й співпрацю членів ЄС, водночас потребує нероздільної уваги його інституцій для зміцнення їх ефективної колективної оборони. Відтак серед політичних еліт і наукової спільноти й практиків ЄС часто йдеться про «ренесанс» європейської оборони, ураховуючи реакцію європейської громадськості та політичних еліт на такі безпекові та геополітичні зовнішні загрози й збурення. Названі вище ініціативи – невід’ємна частина «комплексного оборонного пакету» ЄС і в цій якості доповнюють одна одну: CARD узгоджує та синхронізує національне оборонне планування й інвестиції членів ЄС, допомагає визначити можливості для їх співпраці й просувати їх як проєкти PESCO або додаткові проєкти, які потребують фінансування в рамках EDF [18]. З іншого боку, PESCO надає інформацію CARD, щоб ЄС міг краще зрозуміти, як його держави-члени планують розвинути свої оборонні можливості в рамках узгодженого європейського оборонного ландшафту.

Через таку координацію безпекових ініціатив ЄС пропонуються нові проєкти, до реалізації яких залучається більше країн Союзу. До прикладу, після циклу аналізу CARD 2020 р. ініційовано деякі нові проєкти PESCO: Центр моделювання та випробувань основних бойових танків (Main Battle Tanks Simulation and Testing Centre, MBT-SIMTEC); Безпілотні морські системи: напівавтономний надводний апарат середнього розміру (Unmanned Maritime Systems: Medium size Semi-Autonomous Surface Vehicle, M-SASV) й інші. Схожа ситуація стосується загального аналізу CARD 2022 р., за підсумкам якого визначено інші можливості для співпраці між державами-членами ЄС (зокрема під час розробки безпілотних літальних систем, легких багатоцільових вертольотів, здійснення кібероперацій тощо), які сьогодні очікують упровадження.

Останні перегляди оборонних у межах ЄС проєктів й ініціатив нових закріплюються також у новітньому ключовому документі ЄС у сфері безпеки та оборони – «Стратегічному компасі», схваленому Європейською радою 21 березня 2022 р. Метою «Компасу...» є зміцнення Спільної політики безпеки та оборони (СПБО), захист європейських громадян, їхніх цінностей і інтересів, сприяння міжнародному миру та безпеці шляхом «вирішального кількісного стрибка для розвитку сильнішого й спроможнішого Європейського Союзу, який виступає як гарант безпеки» [2]. Тут ідеться про амбітний план дій щодо зміцнення СПБО ЄС до 2030 р., необхідність посилення співпраці членів ЄС шляхом використання всіх їхніх можливостей, запропонованих через CARD, їх реалізацію через

проекти PESCO для забезпечення оперативності та ефективності оборонних дій Союзу. Важливе значення надається покращенню військової мобільності європейських збройних сил як усередині Союзу, так і поза його межами.

Джерельну базу цього дослідження становлять переважно нормативні документи ЄС [2; 15], а також інформація про ініціювання PESCO [5] та чергові «хвилі» реалізації проєктів у його рамках [6–9; 11]. Основою цього аналізу є комплексні дослідження, у яких висвітлено сучасні виклики у сфері безпеки ЄС загалом [4; 16; 19] та окремих його проєктів зокрема [1; 12; 17]. Потрібно також виокремити аналітичні роботи дослідників [3; 10; 13; 14; 18], яких аналізують виклики, зумовлені повномасштабною агресією росії проти України, та вплив цього екзогенного чинника на захист ЄС і реалізацію його безпекових проєктів у рамках PESCO.

Мета цієї розвідки – з'ясувати специфіку трансформації безпекових пріоритетів ЄС через функціонування PESCO із врахуванням впливу екзогенного фактора (повномасштабної стадії російсько-української війни) на реалізацію проєктів у його рамках.

Методика дослідження. Для досягнення результатів дослідження переважно застосовано системний та історичний методологічні підходи, які дали змогу комплексно розглянути специфіку викликів для ЄС у сфері безпеки й оборони, прослідкувати динаміку запровадження та реалізації проєктів у рамках PESCO, у тому числі враховуючи їх пріоритетність, а також виявити сукупність і взаємопов'язаність чинників, які впливають на трансформації безпекових пріоритетів Об'єднання.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, запровадження та функціонування PESCO – один із ключових результатів реалізації оборонної стратегії ЄС. PESCO офіційно створено в грудні 2017 р. рішенням 2017/2315 Ради Європейського Союзу [5]. Його двома компонентами визначено стратегічні зобов'язання та реалізацію проєктів. На момент створення з 28-ми тодішніх держав-членів ЄС 25 долучилися до співпраці, тоді як Данія, Велика Британія та Мальта відмовилася брати участь у ній із різних причин [13, р. 23].

Сенс існування PESCO полягає в тому, щоб дозволити державам-членам ЄС розвивати спроможності, на які вони не здатні самотійно, а також для того, щоб генерувати всередині ЄС «доцентрові сили», щоб навіть найбільш обережні у сфері безпеки та оборони його члени, зрештою, брали участь принаймні в деяких його проєктах. Це означає,

що увага в рамках PESCO має зосереджуватися на тих спроможностях, які державами-членами ЄС визначаються як стратегічні в Плані розвитку можливостей (the Capability Development Plan, CDP) і Координованому щорічному огляді оборони ЄС [10]. Тобто йдеться про створення основи для координації посиленої оборонної співпраці членів ЄС, розвитку їхніх спроможностей та інновацій у сфері оборони, керованих і окремо, і спільно його державами-членами [14, p. 1355].

Повномасштабна стадія російсько-української війни стала важливим приводом переосмислити безпекові пріоритети членів ЄС та їх реалізацію, у т. ч. в рамках PESCO. Дослідники зазначають, що нова геополітична ситуація позначається на реалізації безпекових зобов'язань держав-членів ЄС у п'яти сферах: витрати, планування, оперативний вимір, усунення недоліків потенціалу та зміцнення європейської оборонної технологічної та промислової бази (the EU's Defence Technological and Industrial Base, EDTIB) і спільних закупівель, а також через якість проєктів PESCO, покращених або затверджених після початку повномасштабної агресії росії проти України [18].

Можемо виокремити кілька аспектів трансформації безпекових пріоритетів у рамках PESCO під впливом цих чинників – *організаційний, фінансовий, функціональний*.

З *організаційного* погляду, PESCO від початку декларувався як відкритий для участі всіх членів ЄС, які бажають узяти на себе зобов'язання в його рамках. Отже, важливим безпосереднім організаційним наслідком повномасштабної російсько-української війни є те, що Данія висловила готовність приєднатися до Європейського оборонного агентства (European Defense Agency, EDA) та PESCO, а Мальта почала розглядати можливість приєднання до ініціативи. У випадку Данії, результатом референдуму 1 червня 2022 р. стала домовленість про скасування 30-річної заборони на участь країни в ініціативах у сфері оборони, що дають змогу Данії повноцінно брати участь у СПБО ЄС, а отже, приєднатися до PESCO [11]. Наприкінці травня 2023 р. Рада Європейського Союзу привітала Данію як нового члена ініціативи [3]. У яких саме проєктах ця держава братиме участь, поки невідомо, хоча, як заявив міністр оборони Данії, проєкт Military Mobility (військової мобільності) може стати першим, в участі в якому країна зацікавлена, указуючи на потенційну цінність цієї ініціативи для країни [3; 10]. У випадку Мальти ця держава виправдовує свою відмову приєднатися як член ЄС до PESCO, посилаючись на конституційне положення, згідно з яким вона зобов'язується дотримуватися нейтралітету та неприєднання. Отже, прем'єр країни натякнув на можливу участь у PESCO в майбутньому [16].

Із *фінансового погляду*, найпомітнішою реакцією на війну в Україні є переоцінка державами ЄС своїх оборонних можливостей, зростання їхніх інвестицій у військову модернізацію, що відображено в зобов'язанні цих країн збільшувати видатки на оборону для зміцнення їхніх збройних сил, придбання новітньої зброї й посилення можливостей кібер- та гібридної війни для протидії потенційним супротивникам. Так, відповідно до Версальської декларації 10–11 березня 2022 р. [15], прогнозується збільшення цих видатків країн у 2024–2025 рр. Як показано у звітах CARD за 2020–2022 рр., майже всі члени ЄС збільшили витрати на оборону. Витрати їх на оборону зросли до 214 млрд євро 2021 р. (+6 %) і зростуть ще на 70 млрд євро до 2025 р. 2021 р. інвестиції в оборону досягли 24 % загальних витрат держав-членів ЄС на оборону або ж 52 млрд євро (зростання на 22 % у порівнянні з 2019 р.) [1]. Ці додаткові кошти покращать їх готовність у сфері безпеки й ліквідують давні прогалини у військових спроможностях держав-членів ЄС, сприятимуть завершенню їхніх довготривалих проєктів. Це також сприятиме трансформації екосистеми оборонної промисловості в ЄС задля забезпечення безпеки постачання його держав-членів та розширення їхніх виробничих потужностей.

Водночас збільшення оборонних бюджетів держав-членів ЄС має поєднуватися з їх зростаючою співпрацею між собою для набуття й(або) розвитку нових безпекових та оборонних спроможностей, оскільки їх рішення, прийняті окремо, без урахування їх середньо- й довгострокового впливу на оборонний ландшафт ЄС можуть спричинити ще більшу неузгодженість і фрагментацію інтересів держав-членів [18]. Очевидно, що держави-члени ЄС віддають пріоритет співпраці між собою лише тоді, коли вона узгоджується з їхніми національними планами, приносить користь їхнім внутрішнім галузям промисловості або зміцнює їх стратегічне партнерство. Отже, часто йдеться про трудомісткість і складність європейських підходів до безпекової співпраці, що спонукає держави-члени ЄС вибирати національні рішення замість вироблених спільно на рівні Об'єднання або знаходити постачальників поза його межами. У такому випадку PESCO з інструменту досягнення мети ЄС перетворюється в інструмент просування власних проєктів його окремими членами. Замість того, щоб запитати, що робити з PESCO, країни-члени, здається, переважно зацікавлені в їх фінансуванні з боку ЄС, пов'язаному з ним і можливостями EDF [18].

Із функціонального погляду, дослідники відзначають, що обмежені оборонні бюджети держав-членів, їхні витрати на безліч дрібномасштаб-

них спроможностей, призводять до їх непропорційно високих витрат на «невідкладні завдання» (і непотрібне внутрішньоєвропейське дублювання цих витрат та завдань) і, як наслідок, до менших витрат на засоби розгортання й фактичні миротворчі операції. До прикладу, у ЄС є 150 типів різних видів техніки, тому збройні сили європейських країн мають мало спільного, а їх оперативну сумісність між собою гарантує лише НАТО. Отже, у тому числі метою PESCO є скорочення типології комплексних систем озброєнь, використовуваних у Європі, близько 30-ти із придбанням однорідного арсеналу в межах централізованих категорій систем озброєння [18].

Однак і в цьому функціональному вимірі з'являються виклики, які перешкоджають узгодженню робіт держав-членів ЄС над їх проектами та забезпеченню спільних закупівель. Так, кілька з них прийняли односторонні рішення про масштабні придбання озброєнь поза межами ЄС. Повномасштабна війна Росії проти України ще більше посилила тенденцію до збільшення кількості готових закупівель від постачальників поза межами ЄС, що потенційно збільшує фрагментацію європейського оборонного ландшафту.

Із *функціонального погляду* доцільно розглянути функціонування PESCO в проектному вимірі. Перед початком повномасштабної стадії конфлікту кількість проектів PESCO, затверджених Європейською радою, становила 61. Ідеться про попередні чотири «хвилі» їх затвердження:

- березень 2018 р. – 17 проектів [5];
- листопад 2018 р. – 17 проектів [6];
- листопад 2019 р. – 13 проектів [7];
- листопад 2021 р. – 14 проектів [8].

За рік після початку повномасштабної фази російсько-української війни, 23 травня 2023 р., затверджено п'яту «хвилю» проектів PESCO: 11 із них схвалено, три – закрито, у результаті чого 68 проектів залишаються на роботі [9]. Потрібно зазначити, що ЄС вирішив змінити час прийняття нових проектів із листопада на весну, намагаючись узгодити цикли планування його держав-членів [10]. Перегляд механізму PESCO розпочнеться у 2024 р.

Цікаво, що в п'ятій «хвилі» проектів Франція та Словаччина повідомили про припинення трьох із них – Центру тестування та оцінювання ЄС (EU Test and Evaluation Centres, EUTEC), Co-Basing і EuroArtillery. Це безпрецедентна ситуація, оскільки з десятків проектів, схвалених у чотирьох попередніх хвилях, лише один, Центр компетенції місії Європейського Союзу з навчання (the European Union Training Mission Competence Centre, EU TMCC), скасовано [10].

Дослідники стверджують, що, завдяки цим проєктам, оборонний порядок денний ЄС відійшов від здійснення операцій до розвитку його військового потенціалу [19]. Уже на початковій фазі реалізації PESCO стало очевидним, що ця ініціатива прогресуюча, адаптивна, ефективна основа співпраці держав-членів ЄС. Згідно зі звітами 2021 року, більшість проєктів PESCO досягли конкретних результатів, чимало поточних проєктів PESCO просуваються відповідно до плану [12]. Два проєкти досягли повної оперативної спроможності: Європейське медичне командування (the European Medical Command, EMC) і Групи кібершвидкого реагування та взаємодопомоги в кібербезпеці (the Cyber Rapid Response Teams and Mutual Assistance in Cyber Security, CRRT) [10]. Нові проєкти, заплановані після повномасштабного вторгнення росії до України, спрямовані на надання держава-членам ЄС критично важливих можливостей із більшими оперативними спроможностями, посилюють їх здатність протистояти звичайним загрозам і розвивають їхні спроможності нового покоління. Тут ідеться про розробку проєктів навчальних, наземних, морських, повітряних та кіберсистем. Зокрема, проєкти, що стосуються сумісності наземних систем, переважно зосереджені на безпілотних наземних системах, комунікаційних та інфраструктурних мережах [2].

Вищезгадане покращення матеріально-технічної бази й забезпечення безпечного, швидкого переміщення масштабних військових сил і техніки проявляються в проєкті PESCO «Військова мобільність» (Military Mobility, MilMob), розробленого у співпраці з НАТО, визначеного як «оборонний Шенген» (Schengen of Defence), мета якого – сприяння транскордонному переміщенню військ, послуг і товарів для них узгодженням правил і процедур їх переміщення між членами ЄС. Власне тут наголошується на реалізації передбаченого «Стратегічним компасом» Плану дій щодо військової мобільності 2.0 (the Action Plan on Military Mobility 2.0) на 2022–2026 рр., що відображає відчуття терміновості та підкреслює роль відповідних проєктів PESCO для створення добре пов'язаної мережі військової мобільності [18].

У функціональному вимірі ускладнюють реалізацію тих чи тих безпекових ініціатив ЄС певні виклики, зокрема лідерська й галузева орієнтація певних держав-членів ЄС на окремі проєкти. Із лідерського погляду, виділяють групу держав «PESCO 4» (Франція, Німеччина, Італія та Іспанія). Через їх геополітичну вагу, безпековий потенціал і рівень відданості лідерська роль цих держав є фундаментальною. Вони діяли й діють як рушійна сила ЄС, залучаючи інших його членів до реалізації

все більшої кількості проєктів у рамках PESCO. Отже, таку лідерську роль PESCO 4 не можуть виконувати інші члени ЄС, попри їх амбіції (наприклад Польща чи Нідерланди). Також в орієнтації на певні воєнні галузі деякі держави краще позиціонують себе лише в певному сегменті. Наприклад, Естонія спеціалізується на кібер- і робототехніці, однак не в змозі самостійно проєктувати та виготовляти бронетехніку чи військові кораблі [10].

Одним із викликів для функціонування PESCO є, до прикладу, реалізація схожих проєктів поза його операційною структурою, що потенційно може призвести до її дублювання та отримання таких самих результатів поза ним. Також аналітики стверджують про повільний прогрес під час реалізації певних проєктів [4]. Значення має обрання пріоритетів у сукупності проєктів PESCO. У такому випадку пропонується, що проєкти PESCO, достатньо значущі, щоб отримати фінансову підтримку від держав-членів ЄС і його самого, повинні мати пріоритет над іншими, навіть якщо це означає їх відмову від менш амбітних проєктів [18]. Для цього потрібна координація між державами-членами та інституціями ЄС для визначення цих пріоритетів. У цьому контексті стратегічне значення PESCO вкрай важливе, адже, ініціюючи новий проєкт, держави долають труднощі та організуються, їхні міністерства й воєнні галузі вчаться співпрацювати, відбуваються офіційні та неформальні зустрічі й устанавлюються людські зв'язки. Отже, PESCO забезпечує стабільну та передбачувану структуру, сприяє навчанню на практиці, дає змогу уникнути проблем у реалізації вузькоспеціалізованих ініціатив.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, європейський оборонний ландшафт визначається сукупністю факторів: потенціалом обороноздатності всіх його держав-членів, їхніми військовими можливостями, поточними програмами й планами розвитку оборонної промисловості, їх сприйняттям спектра ключових загроз, ситуації в європейському регіоні та за його межами (наприклад Brexit чи російсько-українська війна), їх ставленням до НАТО й зорієнтованістю на майбутнє, можливостями фінансування на національному та наднаціональному рівнях сфери оборони, оборонними дослідженнями й розробками, різноманітними політичними, історичними та географічними факторами – нематеріальними, однак украй вагомими.

Отже, у цьому середовищі можемо бачити чимало викликів, які загрожують спільній позиції держав-членів ЄС і реалізації їхніх

оборонних ініціатив. Тут треба виокремити фрагментацію промислових інтересів і брак узгодженості та пріоритетів держав-членів у можливості для отримання фінансування з боку ЄС у таких аспектах, як тип оборонного обладнання, рівень модернізації й сумісності, логістичні системи та ланцюги постачання тощо. Подолання цих викликів вимагає скоординованих, безперервних зусиль членів ЄС упродовж тривалого періоду часу в трьох взаємопов'язаних сферах: витрати на оборону, оборонне планування та оборонна співпраця. Через такі ініціативи, як CARD, PESCO й EDF, якщо вони функціонують комплексно, простежуємо прагнення ЄС вирівняти стратегічні культури його членів, щоб подолати прогалини діяльності ЄС у сфері оборони.

PESCO залишається ключовою структурою, яка комплексно задовольняє поточні вимоги держав-членів ЄС і готує їх до майбутніх сценаріїв розвитку безпекової ситуації в Європі. Різноманітні проекти PESCO спонукають держави-члени ЄС до співпраці, творять конкретні результати, які покращують їхні можливості у таких сферах, як кібернетичні, безпілотні системи, хімічне, біологічне, радіологічне та ядерне спостереження й медичні послуги. Деякі з цих можливостей, наприклад ті, що надаються проектами PESCO, Європейським медичним командуванням і групами швидкого кібернетичного реагування, уже використовувалися або активувалися для підтримки місій та операцій СПБО ЄС (EUMAM Ukraine, EUTM Mozambique) або партнерів ЄС, уключно з Україною. Важливо відзначити, що у світлі фази повномасштабного вторгнення росії до України проекти PESCO набувають оперативного виміру, що підтверджується запуском нових проектів і позитивним розвитком кількох наявних. Отже, PESCO демонструє цінність у випадку кризи, оскільки покращує швидкість спільного реагування держав-членів на неї. Така діяльність засвідчує ефективність PESCO як інструменту для сприяння спільній безпеці й обороні у сфері, де потрібна більша узгодженість, постійність, координація та співпраця.

У світлі вищесказаного *перспективними видаються дослідження напрямів участі держав, до прикладу PESCO 4, які проявляють амбіції й володіють можливостями, залучені в чималу кількість проектів, а також стають прикладом для інших держав-членів посилити їх індивідуальні внески в забезпечення європейської безпеки та оборони.*

REFERENCES

1. 2022 Coordinated Annual Review on Defense Report (2022). EDA. November. URL: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/eda-publications/2022-card-report.pdf>

2. A Strategic Compass for Security and Defence – For a European Union that Protects its Citizens, Values and Interests and Contributes to International Peace and Security (2022). *EEAS Council of the European Union*, No. 7371/11. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf.
3. Bertamini, Ginevra (2023). PESCO launches new projects as Denmark joins the effort to improve European military interoperability. *Finabel*, 16 June. URL: <https://finabel.org/pesco-launches-new-projects-as-denmark-joins-the-effort-to-improve-european-military-interoperability/>
4. Biscop, Sven (2020). European Defence and PESCO: Don't Waste the Chance. EU IDEA Papers, *Policy Paper*, 1, 5 May. URL: https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2020/05/eui-dea_policy-paper1-SvenBiscop-mei2020.pdf?type=pdf.
5. Council Decision (CFSP) 2017/2315 of 11 December 2017 establishing permanent structured cooperation (PESCO) and determining the list of participating Member States (2017). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D2315/>
6. Council Decision (CFSP) 2018/1797 of 19 November 2018 amending and updating Decision (CFSP) 2018/340 establishing the list of projects to be developed under PESCO. (2018). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D1797>.
7. Council Decision (CFSP) 2019/1909 of 12 November 2019 amending and updating Decision (CFSP) 2018/340 establishing the list of projects to be developed under PESCO. (2019). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D1909&qid=1709901267096>.
8. Council Decision (CFSP) 2021/2008 of 16 November 2021 amending and updating Decision (CFSP) 2018/340 establishing the list of projects to be developed under PESCO. (2021). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D2008>.
9. Council Decision (CFSP) 2023/995 of 22 May 2023 amending and updating Decision (CFSP) 2018/340 establishing the list of projects to be developed under PESCO. (2023). *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023D0995>.
10. Cózar Murillo, Beatriz (2023). Bring back the spirit of PESCO. *EGMONT POLICY BRIEF*, 308. JUNE. URL: https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2023/06/Beatriz-Cozar-Murillo_Policy_Brief_308.pdf?type=pdf.
11. Denmark: Statement by the High Representative on the Outcome of the Referendum on the Out-put in Defence Matters (2022). *EEAS Press Team*, 1 June. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/denmark-statement-high-representative-outcome-referendum-opt-out-defence-matters_en.
12. Development, Delivery and Determination: Pesco Forging Ahead. (2023). *PESCO*. URL: <https://www.pesco.europa.eu/pressmedia/development-delivery-and-determination-pesco-forging-ahead/>
13. Gawron-Tabor, Karolina & Willa, Rafał (2023). Involvement of EU Member States In PESCO Projects: A Comparative Analysis. *Athenaeum*, vol 79 (3), pp. 21–46. DOI:10.15804/athena.2023.79.02.
14. Houdé, A., & Wessel, R. A. (2023). A Common Security and Defence Policy: Limits to Differentiated Integration in PESCO? *European Papers*, 7 (3), 1325–1356. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/614>.
15. Informal Meeting of Heads of State or Government Versailles Declaration (2022). *European Council*, 10 and 11 March. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2022/03/10-11/>

16. Lazarou, Elena & Friede, Alexandra, M. (2018). Permanent Structured Cooperation (PESCO): Beyond Establishment, March 11. *EPRS*. ULR: <https://epthinktank.eu/2018/03/11/permanent-structured-cooperation-pesco-beyond-establishment/>

17. PESCO Projects Progress Report (2021). *European External Action Service (EEAS)*, 9378/21, 2 June. ULR: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9378-2021-INIT/en/pdf>.

18. Rutigliano, Stefania (2023). Ukraine Conflict's Impact on European Defence and Permanent Structured Cooperation (PESCO). *InsiGht. The Russian War Against Ukraine and the Law of the European Union*/ Ed. by Charlotte Beaucillon, Teresa Cabrita, Melanie Fink, Stefano Montaldo and Jed Odermatt. ULR: https://www.europeanpapers.eu/en/system/files/pdf_version/EP_EF_2023_I_026_Stefania_Rutigliano_00686.pdf.

19. Tardy, Thierry (2023). The New European Defence and Security Agenda. *European Liberal Forum Policy Papers. Policy Brief*, No 5, May. ULR: <https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2023/05/Policy-Brief-5-The-New-European-Defence-and-Security-Agenda.pdf>.

Матеріал надійшов до редакції 13.04.2024 р.

УДК 321(73:529.1)

Ірина Кіянка,

доктор політичних наук, професор

кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби,

Львівський національний університет імені Івана Франка,

kiyanka@i.ua,

ORCID ID: 0000-0002-3100-7796;

Ілля Туровський,

магістр кафедри політології,

Львівський національний університет імені Івана Франка,

DOI 10.29038/2524-2679-2024-01-154-166

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В ПОЛІТИЦІ США ЩОДО ТАЙВАНЮ

У статті проаналізовано широкий спектр сучасних викликів у політиці США щодо Тайваню, включаючи й популістські слогани, економічний потенціал, безпекові загрози. Трактуючи розуміння стратегії національної